

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0526U000120

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 08-05-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Птушка Анастасія Сергіївна

2. Anastasiya S. Ptushka

Кваліфікація: к. філол. н.

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3177-5370

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 13.00.04

Назва наукової спеціальності: Теорія і методика професійної освіти

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 22-04-2026

Спеціальність за освітою: 10.02.04 — Германські мови

Місце роботи здобувача: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 64.053.01

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.35.01, 14.35.05, 14.35.07

Тема дисертації:

1. Теоретичні і методичні засади формування іншомовної комунікативної компетентності здобувачів вищої технічної освіти у процесі фахової підготовки
2. Theoretical and methodical foundations of the formation of higher technical education students' foreign language communicative competence in the process of professional training

Реферат/анотація:

1. У дисертації розкрито теоретичні і методичні засади формування іншомовної комунікативної компетентності здобувачів вищої технічної освіти в процесі фахової підготовки, розроблено та експериментально перевірено ефективність моделі науково-методичної системи формування іншомовної комунікативної компетентності. Актуальність дослідження зумовлена викликами глобалізованого інформаційного суспільства, активною інтеграцією України в європейський та світовий освітній простір, інтенсифікацією міжнародного професійного співробітництва, розширенням можливостей професійної самореалізації особистості завдяки навчанню і стажуванню в закладах освіти різних країн світу, участі в різноманітних наукових проектах і дослідженнях, зокрема міжнародних, потребою в підготовці

висококваліфікованих, конкурентоздатних фахівців технічного профілю, спроможних ефективно реалізовувати різні види професійної діяльності, зокрема іноземними мовами, вільно комунікувати в професійному середовищі з різними його учасниками, посиленням акценту на розвитку іншомовної комунікативної компетентності особистості як одного з ключових складників професійної компетентності, що сприяє успішній інтеграції молоді у глобальний професійний простір і підвищення її мобільності на ринку праці. Уточнено основні дефініції досліджуваної проблеми: «іншомовна комунікативна компетентність» (здатність особистості спілкуватися іноземною мовою і здійснювати ефективну міжкультурну взаємодію), «іншомовна комунікативна компетентність здобувачів вищої технічної освіти» (інтегративна здатність здобувачів вищої технічної освіти ефективно спілкуватися іноземною мовою в письмовій та усній формах, що передбачає володіння системою теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ціннісних орієнтирів і ставлень, які потрібні для організації успішної міжкультурної взаємодії та комунікації для здійснення різних видів діяльності, що пов'язані з навчанням, науковою роботою, повсякденним життям і виконанням професійних обов'язків і завдань майбутніх фахівців), «формування іншомовної комунікативної компетентності здобувачів вищої технічної освіти» (цілеспрямований педагогічний вплив на здобувачів вищої технічної освіти у процесі фахової підготовки, орієнтований на розвиток їхньої здатності здійснювати ефективну міжмовну та міжкультурну взаємодію в межах професійного дискурсу). Визначено структуру іншомовної комунікативної компетентності здобувачів вищої технічної освіти (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, комунікативно-діяльнісний, соціокультурний та рефлексивно-оцінний), а також доцільність її формування у здобувачів вищої технічної освіти в процесі фахової підготовки. Виокремлено дидактичні принципи формування іншомовної комунікативної компетентності здобувачів вищої технічної освіти (принцип професійної спрямованості; принцип комунікативності; принцип інтеграції фахової та іншомовної підготовки; принцип системності та цілісності; принцип наступності і поетапності; принцип індивідуалізації та диференціації навчання; принцип міжкультурної взаємодії; принцип варіативності освітніх технологій). Проаналізовано дидактичний потенціал інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні іншомовної комунікативної компетентності здобувачів вищої технічної освіти в процесі фахової підготовки. Визначено методологічну основу дослідження: системний, синергетичний, гуманістичний, особистісно орієнтований, діяльнісний, компетентнісний, інноваційний, інтегративний, аксіологічний, культурологічний, цивілізаційний підходи. Розроблено, теоретично обґрунтовано й упроваджено в освітній процес модель науково-методичної системи формування іншомовної комунікативної компетентності здобувачів вищої технічної освіти в процесі фахової підготовки. Виокремлено взаємопов'язані структурні блоки моделі: цільовий (науковий опис досліджуваної проблеми з позиції соціального запиту, мета і завдання моделі); концептуальний (концепція формування іншомовної комунікативної компетентності здобувачів вищої технічної освіти у процесі фахової підготовки, компоненти формування іншомовної комунікативної компетентності здобувачів вищої технічної освіти, методологічні підходи, функції та принципи формування означеної компетентності); змістовно-технологічний (педагогічний інструментарій: технології, форми, методи і засоби формування іншомовної комунікативної компетентності здобувачів вищої технічної освіти; умови: формування позитивної мотивації студентів до іншомовного спілкування, створення віртуального іншомовного освітнього середовища, використання інтерактивних методів навчання та інноваційних освітніх технологій, інтеграція іншомовної підготовки з фаховим контекстом професійної діяльності; етапи формування досліджуваної компетентності); контрольно-результативний (методи діагностики, критерії, показники та рівні сформованості іншомовної комунікативної компетентності здобувачів вищої технічної освіти).

2. The thesis presents the theoretical and methodological foundations for developing foreign language communicative competence among students of higher technical education during their professional training; it also outlines and experimentally verifies the effectiveness of a model for a scientific and methodological system designed to develop foreign language communicative competence. The relevance of this study stems from the challenges posed by the globalised information society, Ukraine's active integration into the European and global educational landscape, the intensification of international professional cooperation, and the expansion of

opportunities for personal professional fulfilment through study and internships at educational institutions around the world, participation in various scientific projects and research, particularly international ones, the need to train highly qualified, competitive technical specialists capable of effectively carrying out various types of professional activities, including in foreign languages, to communicate freely in a professional environment with its various participants, and an increased emphasis on the development of an individual's foreign language communicative competence as one of the key components of professional competence, which contributes to the successful integration of young people into the global professional sphere and enhances their mobility in the labour market. The key definitions of the research problem have been clarified: 'foreign language communicative competence' (an individual's ability to communicate in a foreign language and engage in effective intercultural interaction), 'higher technical education students' foreign language communicative competence' (students' integrative ability to communicate effectively in a foreign language in written and oral forms, which is based on a combination of students' language knowledge, their professional communication skills and socio-cultural context and involves mastering a system of theoretical knowledge, practical skills and abilities, value orientations and attitudes that are necessary for organizing successful communication and interaction for carrying out various types of activities related to study, scientific work, everyday life and the performance of professional duties and tasks), 'the formation of foreign language communicative competence among students of higher technical education' (a targeted pedagogical influence on students of higher technical education during their professional training, aimed at developing their ability to engage in effective cross-linguistic and intercultural interaction within the framework of professional discourse). The structure of higher technical education students' foreign language communicative competence (motivationalvalue, cognitive, communicative-activity, socio-cultural and reflectiveevaluative) has been defined, as has its appropriateness for development during their professional training. The following didactic principles for developing foreign-language communicative competence among students of higher technical education have been identified: the principles of professional orientation, the principles of communication, the principles of integration of professional and foreign language training, the principles of systematicity and integrity, the principles of continuity and gradualness, the principles of individualization and differentiation of learning, the principles of intercultural interaction, the principles of variability of educational technologies. The didactic potential of information and communication technologies for the development of foreign language communicative competence among students of higher technical education during their professional training has been analysed. The methodological framework of the study has been defined as systemic, synergistic, humanistic, personally oriented, activity-based, competence-based, and innovative, integrative, axiological, culturological and civilizational. A model of the scientific and methodological system for developing higher technical education students' foreign-language communicative competence during professional training has been developed, theoretically substantiated, and implemented in the educational process. The interrelated structural blocks of the model have been identified: the target block (description of the problem under study from the perspective of social demand, reflecting the goal and objectives of the model); the conceptual block (the concept of forming higher technical education students' foreign language communicative competence in the process of professional training, components of forming higher technical education students' foreign language communicative competence, methodological approaches, functions and principles of forming the specified competence)

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Птушка А., Саенко Н., Созикіна Г. Культурологічний підхід до формування комунікативної компетенції майбутніх інженерів у цифровому середовищі університету. Інновації в сучасній освіті: методологія, технологія, дидактичні та виховні аспекти : монографія / за заг. ред. В. В. Іванишин. Рига : Baltija Publishing, 2023. С. 185–193.
- 2. Птушка А. С. Тестова методика навчання читанню за темою «Fashion and Clothes» як засіб розвитку інтелектуальних здібностей студентів. Духовно-інтелектуальне виховання і навчання молоді в ХХІ столітті : міжнар. кол. монографія / за заг. ред. В. П. Бабича, Л. С. Рибалко. Харків : ВННОТ, 2019. С. 322–327.
- 3. Птушка А. С. Формування іншомовної комунікативної компетентності студентів технічних спеціальностей в умовах змішаного навчання: теоретико-методологічні та дидактичні аспекти : монографія. Харків : Стиль-Іздат, 2025. 402 с.
- 4. Ptushka A. S., Avdieyenko I. M., Bieliayeva O. Yu. Lexicosemantic variants of stative verbs in continuous forms of Modern English. Contemporary Issues in Philology. Innovative Methods of Teaching Foreign Languages : monograph : in 2 vol. / edit. O. L. Ilienکو; O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Ukraine. Kharkiv, 2021. Vol. 1 Pp. 198–204.
- 5. Байбекова Л. О., Пасинок В. Г., Птушка А. С., Язловицька О. В. Педагогічний тайм-менеджмент під час викладання англійської мови у ЗВО. Інноваційна педагогіка. 2022. Вип. 44(1). С. 88–92.
- 6. Птушка А. Культура професійного спілкування фахівця-філолога з представниками англomовних країн. Вісник науки та освіти. 2023. №. 4(10). С. 157–168.
- 7. Язловицька О. В., Птушка А. С., Байбекова Л. О., Пруднікова А. О. Вивчення іноземної мови у рамках процесу діджиталізації освіти. Сучасні дослідження з іноземної філології. 2023. Вип. 1(23). С. 347–355.
- 8. Птушка А. Умови формування іншомовної комунікативної компетентності студентів технічних спеціальностей у процесі вивчення іноземної мови у ЗВО. Professional Education: Methodology, Theory and 10 Technologies. 2023. № 9(2). С. 155–173.
- 9. Птушка А. С. Формування іншомовної комунікативної компетентності студентів технічних спеціальностей в умовах змішаного навчання. Наукові записки кафедри педагогіки. 2023. Вип. 53. С. 46–56.
- 10. Ptushka A. Level characteristics of foreign language communicative competence development of students for technical specialties. Educational challenges. 2024. Vol. 29 No 1. Pp. 124–134.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Задорожна Ірина Павлівна

2. Iryna P. Zadorozhna

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1599-1372

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Амеліна Світлана Миколаївна

2. Світлана М. Амеліна

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6008-3122

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, Київ, 03041, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бідюк Наталя Михайлівна

2. Natalya M. Bidyuk

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Хмельницький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02071234

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Хмельницький, Хмельницький р-н., 29016, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Бойчук Юрій Дмитрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Бойчук Юрій Дмитрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Новолокін Антон Володимирович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна